

Sommige wijze woorden
vergeet je nooit

'Ik heb geen hulp nodig, ik b en de hulp'

Deze week:

Jan Wallyn (32), choreograaf en directeur van Zinnema, het Vlaams huis voor Amateurkunsten in Brussel, toert momenteel met de voorstelling *Hottest Chick in Town*, nu zaterdag te zien in de Antwerpse Arenbergschouwburg.

“Ik heb lang gedacht dat ik niet bij de jongens paste omdat ik homo was, maar enkele jaren geleden werd het me duidelijk dat het kwam doordat ik nooit een jongen was. In 2019 outte ik me als non-binair omdat ik daar eindelijk de taal en kracht voor gevonden had, mede dankzij mensen als Alok Vaid-Menon. Die Amerikaanse non-binaire kunstenaar schrijft zulke intelligente Instagramposts dat ze me voorgoed veranderden.

Ik had het genoeg Alok te ontmoeten op hun wereldtournee in 2018. In Kaapstad had die mijn partner leren kennen in de non-binaire community en gingen we met ons drieën iets eten. Alok verscherpte toen mijn historisch inzicht: non-binariteit is geen 21ste-eeuwse trend of een vorm van misnoegdheid waardoor we de aloude genderconstructie door elkaar willen schudden. Nee, veel geschiedkundige publicaties bewijzen dat tot aan de verlichting zelfs westerse biologen gender als een spectrum zagen en niet als een zaak van twee polen – mannelijk en vrouwelijk – waartoe iemand exclusief behoort. Ik ben zelf zo opgevoed en gesocialiseerd. Daardoor kon ik er tot voor kort de vinger niet op leggen wat ik miste. In alle onzekerheid kreeg ik ook nog eens af te rekenen met agressie, bijvoorbeeld toen ik drie jaar geleden met mijn partner hand in hand door Brussel liep en zes mannen ons omsingelden en wilden dat we ons voor ons gedrag verontschuldigen. Mijn hart brak.

Ik kon het weer lijmen dankzij therapie, dankzij de queercommunity waar ik mezelf mag zijn, en dankzij – alweer – Alok. Tijdens een TEDtalk klonk die zo bevestigend en warm dat ik maar bleef huilen. Alok legde uit

dat je voorgekauwde ideeën moet omdraaien: was je vroeger toen je in de kast bleef bang? Nee, je was slim omdat je zo het veiligst de dag doorkwam. Ben je als non-binaire persoon de kwetsbare die hulp nodig heeft? Nee, je bent z elf de hulp.

Die gouden raad deed me beseffen dat ik, die mijn hele leven had geleerd me te verstoppen, eigenlijk aan het front moet zitten in de strijd tegen seksisme, misogynie of homo- en transfobie. Net omdat non-binaire personen het hele genderspectrum bevraagd hebben en het overstegen, zijn ze goed geplaatst om te ijveren voor genderbevrijding. Dat gaat verder dan je denkt, want het idee dat je  f een man  f een vrouw bent, doet ook cismannen en -vrouwen geweld aan. Die eersten denken dat ze niet mogen wenen, terwijl cisvrouwen onmogelijke verwachtingen opgelegd krijgen door de toxisch mannelijke samenleving. Ondanks Aloks empowerment ervaar ik nog altijd veel onveiligheid, vooral op openbare plekken. Daar laat ik mijn gelnagels achterwege of verberg ik mijn lippenstift achter een mondmasker. Maar in de geest van Aloks omdraaiingen neem ik mezelf die zelfcensuur niet kwalijk, ik zie ze als zelfzorg. Als ik weer eens onbegrip krijg – genre: ‘Is dit geen fase?’ of ‘Ben je niet in de war?’ – geeft dat me niet langer een *imposter*-gevoel over mijn bestaan. Ik was nog nooit zo zeker over mijn genderidentiteit, waardoor ik ook het zelfvertrouwen had om mijn voorstelling te maken. Ik krijg nu staande ovaties van mensen in tranen, of reacties als: ‘Ik ben in een uur tijd gebroken en weer geheeld.’ Dat bevestigt me. Ik wil hulp blijven bieden aan al wie door het patriarchale genderdenken moet lijden.”